

Neoficialus vertimas

Europos Taryba

Strasbūras, 2007 m. lapkričio 23 d.

**KONSULTACINĖ EUROPOS TEISĖJŲ TARYBA
(CCJE)**

NUOMONĖ NR. 10 (2007)

**KONSULTACINĖ EUROPOS TEISĖJŲ TARYBA (CCJE)
EUROPOS TARYBOS MINISTRŲ KOMITETO DĖMESIUI**

DĖL TEISMŲ TARYBOS TARNAVIMO VISUOMENEI

Šią nuomonę priėmė CCJE
8-ojo susitikimo metu (Strasbūras, 2007 m. lapkričio 21–23 d.)

TURINYS

- I. IŽANGA
 - II. BENDRAS UŽDAVINYS: APSAUGOTI TEISMŲ NEPRIKLAUSOMUMĄ IR LYGYBĘ ĮSTATYMŲ ATŽVILGIU
 - III. NARYSTĖ: UŽTIKRINTI PALANKIAUSIAS SĄLYGAS NEPRIKLAUSOMAI IR SKAIDRIAI TEISMŲ TARYBOS VEIKLAI
 - A. Teismų taryba, susidedanti iš teisėjų
 - B. Narių kvalifikacija
 - C. Atrankos metodai
 - C. 1. Teisėjų atranka
 - C. 2. Ne teisėjų narių atranka
 - C. 3. Pirmininko atranka
 - D. Narių skaičius ir jų įgaliojimų trukmė
 - E. Narių statusas
 - IV. TEISMŲ TARYBOS IŠTEKLIAI (UŽTIKRINANT FINANSAVIMĄ, PERSONALĄ, TECHNINĘ EKSPERTIZĘ) IR TEISĖTI SPRENDIMAI
 - A. Biudžetas ir personalas
 - B. Teismų tarybos sprendimai
 - C. Techninė ekspertizė
 - V. DAUGIAU GALIŲ SIEKIANT GARANTUOTI TEISMŲ NEPRIKLAUSOMUMĄ IR VEIKSMINGUMĄ
 - A. Teisėjų atranka, skyrimas ir paaukštinimas
 - B. Profesinis teisėjų vertinimas
 - C. Teisėjų etika ir drausmė
 - C.1. Etika
 - C.2. Drausmė
 - D. Teisėjų mokymai
 - D.1. Įvadiniai mokymai
 - D.2. Tęstiniai mokymai
 - E. Teismų biudžetas
 - F. Teismų administravimas ir valdymas
 - G. Teismų reputacijos apsauga
 - H. Galimybė pateikti nuomones kitoms valstybės institucijoms
 - I. Bendradarbiavimas su kitomis valstybinėmis, Europos ir tarptautinėmis institucijomis
 - VI. TEISMŲ TARYBOS VEIKLA UŽTIKRINANT TEISMŲ ATSKAITOMYBĘ IR SKAIDRUMĄ
- IŠVADŲ IR REKOMENDACIJŲ SANTRAUKA

I. IŽANGA

1. 2007 metais Europos Tarybos Ministrų komitetas pavedė Konsultacinei Europos teisėjų tarybai (CCJE) priimti nuomonę dėl Aukščiausiosios teismų tarybos arba kitos atitinkamos nepriklausomos institucijos, kuri yra svarbus valstybės elementas, veikiantis vadovaujantis pagal teisės normas, siekiant užtikrinti pusiausvyrą tarp įstatymų leidžiamosios, vykdomosios valdžios ir teismų, struktūros ir vaidmens.
2. Europos sistemų įvairovė atspindi valstybių pasirinkimą ir diskusijas dėl institucijų, atsakingų už teisėjų nepriklausomumo apsaugą, pavadinimų. Siekdama palengvinti nuomonės skaitumą, CCJE nutarė vartoti vienodą terminą „Teismų taryba“¹.
3. Remdamasi šaltinių nuorodomis, CCJE aptarė toliau pateiktus aspektus, kurie minimi Globaliame veiksmų plane Europos teisėjams²:
 - Pagarba teismų nepriklausomumo garantijoms valstybėse narėse konstituciniu, įstatymų leidžiamuoju ir instituciniu lygmeniu (žr. veiksmų plano I (a), (b), (c) dalis ir (d) dalį);
 - Valdžios institucijų, nepriklausomų nuo įstatymų leidžiamosios ir/ar vykdomosios valdžios bei atsakingų už teisėjų karjeros valdymą, steigimas arba stiprinimas (žr. veiksmų plano I (e) dalį).
4. Šios nuomonės tikslas yra apibrėžti pagrindinius Teismų tarybos elementus, susijusius su bendru tikslu, sudėtimi ir funkcijomis, siekiant sustiprinti demokratiją ir apsaugoti teismų nepriklausomumą. Šioje nuomonėje nėra pateikiami detalūs Teismų tarybos sudėties principai ar funkcijų aprašymai, taip pat nėra pateiktas vienas Europos teismų tarybos modelis.
5. Teismų tarybos sudėtis ir funkcijos valstybėse gali skirtis³. Atsižvelgus į šiuos skirtumus ir tendenciją steigti nepriklausomą Teismų tarybą, CCJE manymu, svarbu:
 - Pabrėžti specialios institucijos, atsakingos už teisėjų nepriklausomumo apsaugą, egzistavimo svarbą, nepažeidžiant valdžių padalijimo principo;
 - Nustatyti gaires ir standartus valstybėms narėms, siekiančioms įsteigti arba pertvarkyti esamas Teismų tarybas.
6. Šios nuomonės nuostatos svarbios visoms teismų sistemoms, ypač valstybėse, kuriose įsteigta administracinių teismų sistema su viena Teismų taryba tiek bendrosios kompetencijos teismams, tiek ir administraciniams teismams arba atskiromis tarybomis⁴.
7. Rengdama šią nuomonę CCJE išanalizavo ir atsižvelgė į:

¹ Šį terminą jau vartojo Europos teismų tarybų tinklas (ETTT).

² Planą patvirtino Ministrų komitetas 740-ojo susitikimo metu – dokumentas CCJE(2001)24.

³ Detalesnis aprašymas pateikiamas ekspertų ataskaitose (žr. 7 punktą) ir valstybių atsakymuose į klausimyną, kuriuos galima rasti CCJE interneto svetainėje www.coe.int/CCJE.

⁴ Kai kurios tarybos atsakingos už teisėjų, taip pat ir prokurorų nepriklausomumo apsaugą. CCJE nutarė sukcentruoti dėmesį į tarybų vaidmenį teisėjams, remiantis bendruoju tikslu. Šios nuomonės nuostatos dėl teisėjų gali būti taikomos ir kitoms su teisėjais ir prokurorais susijusioms taryboms. Šioje nuomonėje neanalizuojami su prokurorų veikla susiję klausimai. Jie galės būti nagrinėjami vėliau, bendradarbiaujant su Konsultacine Europos prokurorų taryba (CCPE).

- Europos Tarybos teisyną (Acquis), ypač į Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendaciją Nr. R (94) 12 valstybėms narėms dėl teisėjų nepriklausomumo, veiklos efektyvumo ir vaidmens⁵, 1998 metų Europos chartiją dėl teisėjų statuto bei CCJE nuomos Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7;
- 2007 m. kovo mėnesį Venecijos komisijos 70-osios plenarinės sesijos metu priimtą ataskaitą „Teisėjų skyrimas“, svarbią CCJE veiklai⁶;
- 40-ties delegacijų atsakymus į patvirtintą klausimyną dėl Teismų tarybos, kuri priėmė CCJE 7-osios plenarinės sesijos metu (2006 m. lapkričio 8–10 d.);
- CCJE specialistų parengtas ataskaitas: Martine VALDES-BOULOUQUE (Prancūzija) ataskaitą dėl dabartinės situacijos Europos tarybos valstybėse narėse, turinčiose Aukščiausiąją teismų tarybą arba kitą atitinkamą nepriklausomą instituciją, ir teisingumo lordo THOMAS (Jungtinė Karalystė) ataskaitą dėl dabartinės situacijos valstybėse, neturinčiose šių institucijų;
- 3-iosios Europos teisėjų konferencijos, kurią organizavo Europos Taryba bendradarbiaudama su Europos teismų tarybų tinklu (ETTT), Italijos aukščiausiąją teismų tarybą ir Teisingumo ministerija (2007 m. kovo 26–27 d., Roma), metu dalyvių pateiktas nuomos diskutuojant tema „Kokia yra teismų taryba?“.

II. BENDRAS UŽDAVINYS: APSAUGOTI TEISMŲ NEPRIKLAUSOMUMĄ IR LYGYBĘ ĮSTATYMŲ ATŽVILGIU

8. Teismų tarybos paskirtis yra apsaugoti tiek teismų sistemos, tiek teisėjų nepriklausomumą. Nepriklausomi ir nešališki teismai – struktūrinis valstybių, kuriose vyrauja lygybė įstatymų atžvilgiu, reikalavimas.
9. Kiekvienas pasaulio ir visuomenės pilietis teisėjų nepriklausomumą turėtų laikyti tiesos, laisvės, pagarbos žmogaus teisėms ir nešališko teisingumo, nepriklausomo nuo išorės įtakos garantija. Teisėjų nepriklausomumas nėra teisėjams suteikta išimtinė teisė ar privilegija. Tai teisinei valstybei ir kiekvienam asmeniui, siekiančiam teisingumo ginant interesus, suteikta teisė. Nepriklausomumas, kaip teisėjų nešališkumo sąlyga, garantuoja piliečių lygybę teisme.
10. CCJE taip pat mano, kad Teismų taryba turėtų skatinti teisingumo veiksmingumą ir kokybę ir taip padėti užtikrinti Europos žmogaus teisių konvencijos 6-ojo straipsnio visapusišką įgyvendinimą ir sustiprinti visuomenės pasitikėjimą teismais. Tam tikslui pasiekti Teismų taryba turi numatyti būtinas priemones, kaip įvertinti teismų sistemą, teikti ataskaitą dėl veiklos ir kreiptis į atitinkamas institucijas, kad siekiant pagerinti teisingumo vykdymą būtų imtasi būtinų veiksmų.
11. CCJE rekomenduoja, kad Teismų taryba būtų įteisinta konstituciniu lygiu tose valstybėse, kurios turi rašytinę konstituciją, o kitose valstybėse – atitinkamame pagrindiniame įstatyme arba konstitucinės svarbos dokumente. Turėtų būti patvirtintos nuostatos, numatančios tokios institucijos įsteigimą, Teismų tarybos funkcijas ir sferas, iš kurių nariai galėtų būti priimti, taip pat narystės kriterijai ir atrankos metodai⁷.

⁵ Ypač į I. 2.c principą ir VI.3 principą.

⁶ Žr. dokumentą CDL-AD(2007)028.

⁷ Šis principas minimas CCJE nuomonėje Nr. 1 (2001).

12. Be teismų valdymo ir administravimo Teismų taryba taip pat turėtų būti nepriklausoma teismų institucija ir užtikrinti, kad teisėjai galėtų vykdyti savo funkcijas be jokios vykdomosios ir leidžiamosios valdžios kontrolės ir teismų spaudimo.
13. CCJE mano, kad kitos valdžios institucijos neturi varžyti Teismų tarybos autonomijos pačiai spręsti dėl veiklos metodų ir svarstomų klausimų. Būtina apibrėžti Teismų tarybos santykius su teisingumo ministru, valstybės vadovu ir parlamentu. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Teismų taryba nėra sudedamoji teismų sistemos dalis ir negali nagrinėti bylos esmės, Teismų tarybos santykiai su teismais, ypač su teisėjais, turėtų būti tinkamai reglamentuoti.
14. Teismų taryba taip pat įpareigota ginti teisėjų laisvę nešališkai, remiantis jų sąžine bei faktų interpretavimu ir galiojančiomis teisės normomis, priimti sprendimus bylose be jokio išorės spaudimo, išankstinio politinio, ideologinio ar kultūrinio nusistatymo⁸.

III. NARYSTĖ: UŽTIKRINTI PALANKIAUSIAS SĄLYGAS NEPRIKLAUSOMAI IR SKAIDRIAI TEISMŲ TARYBOS VEIKLAI

A. Teismų taryba, susidedanti iš teisėjų

15. Teismų tarybos sudėtis turi būti tokia, kad būtų garantuotas jos nepriklausomumas ir sudarytos sąlygos veiksmingai vykdyti funkcijas.
16. Teismų taryba gali būti sudaryta tik iš teisėjų arba būti mišri: sudaryta iš teisėjų ir ne teisėjų. Abiem atvejais privalu vengti savanaudiškumo, savo interesų gynimo ir įsidarbinimo per pažintis.
17. Kai Teismų tarybą sudaro vien tik teisėjai, CCJE nuomone, juos turi išrinkti jų kolegos.
18. Kai Teismų tarybos sudėtis yra mišri (teisėjai ir ne teisėjai), CCJE nuomone, siekiant išvengti manipuliacijų ar bet kokio netinkamo spaudimo, Teismų tarybos narių daugumą turi sudaryti teisėjai, kuriuos renka jų kolegos⁹.
19. CCJE nuomone, mišri Teismų tarybos sudėtis turi privalumų, nes taip išvengiama savanaudiškumo, savo interesų gynimo ir įsidarbinimo per pažintis bei geriau perteikiami skirtingi visuomenės požiūriai. Tačiau net esant mišriai narystei, siekiant apsaugoti teisingumo vertybes ir pagrindinius principus, vykdydama savo veiklą Teismų taryba neturėtų nusileisti bendriems parlamentinės daugumos veiksmams ir vykdomosios valdžios spaudimui, ji turėtų būti nepavaldi politinėms valdžioms.
20. Esant mišriai Teismų tarybos sudėčiai, CCJE nuomone, kai kurie Teismų tarybos uždaviniai galėtų būti patikėti Teismų tarybos daliai, kurią sudaro tik teisėjai.

⁸ Žr. rekomendaciją Nr. R (94) 12.

⁹ CCJE nesvarsto atvejo, kai Teismų tarybą sudaro teisėjai ir prokurorai (žr. 4 išnašą).

B. Narių kvalifikacija

21. Nariai, teisėjai ar ne teisėjai, turi būti renkami atsižvelgiant į jų kompetenciją, patirtį, teisinio gyvenimo supratimą, mokėjimą diskutuoti ir nepriklausomumą.
22. Nariai, kurie nėra teisėjai, gali būti renkami iš žymių teisininkų, universitetų profesorių, piliečių, turinčių atitinkamos profesinės patirties. Modernus teismų valdymas gali pareikalauti didesnio indėlio iš narių, turinčių patirties ne teisinėje srityje (pvz., vadyba, finansai, informacinės technologijos, socialiniai mokslai).
23. Būsiami Teismų tarybos nariai, teisėjai ar ne teisėjai, negali būti politikai, parlamento, vykdomosios valdžios ar administracijos atstovai. Tai reiškia, kad nei valstybės vadovas, jei jis yra vyriausybės vadovas, nei bet kuris ministras negali būti Teismų tarybos narys. Kiekviena valstybė privalo priimti specialias teisės normas šioje srityje.
24. CCJE mano, kad Teismų taryboje turėtų pagal galimybes būti įvairių sričių visuomenės atstovų.

C. Atrankos metodai

C. 1. Teisėjų atranka

25. Siekiant garantuoti už teisėjų atranką ir karjerą atsakingos institucijos nepriklausomumą, būtina įtvirtinti nuostatas, užtikrinančias, kad teismai rinktų Teismų tarybos narius, kurie yra teisėjai.
26. Atranka galėtų vykti rinkimų būdu arba ribotą narių skaičių galėtų sudaryti nariai pagal pareigas (pvz., Aukščiausiojo Teismo arba Apeliacinio teismo pirmininkai).
27. CCJE nesiūlo konkretaus rinkimo metodo, tačiau mano, kad Teismų tarybos narius teisėjus iš visų lygių teismų¹⁰ turi rinkti jų kolegos.
28. Nors profesinių teisėjų asociacijų ir Teismų tarybos vaidmuo ir uždaviniai skiriasi, tačiau teismų nepriklausomumas yra jų bendras interesas. Kartais profesinės asociacijos gali labai padėti formuojant teismų politiką. Tačiau daugelyje valstybių didžioji dalis teisėjų nėra tokių asociacijų nariai. Teismų taryba, suformuota iš asociacijos narių ir ne asociacijos narių, geriau atstovautų teismams. Todėl teisėjų profesinėms asociacijoms turi būti leista pateikti teisėjų į Teismų tarybą kandidatūras (arba kandidatų sąrašą). Tokios pat sąlygos turi būti suteiktos ir teisėjams, kurie nėra tokių asociacijų nariai. Valstybės turi pačios suformuoti rinkimų sistemą atsižvelgdamos į šias sąlygas.
29. Siekiant pateisinti piliečių lūkesčius (kad būtų sumažinta bet kokia rizika dėl visuomenės pasitikėjimo teismų sistema sumažėjimo), Teismų taryba turėtų būti „nepolitizuota“. Atrankos konkursas turėtų atitikti pačios Teismų tarybos patvirtintas taisykles.

¹⁰ Žr. Europos chartijos dėl teisėjų statuto 1.3 punktą.

30. CCJE neprieštarautų valstybių iniciatyvai tobulinti ne tik tiesioginių rinkimų, bet ir kitus atrankos metodus, užtikrinančius platų atstovavimą teismams Teismų taryboje. Metodas, garantuojantis įvairų ir teritorinį atstovavimą, gali būti perimtas iš tam tikrų valstybių patirties, t. y. įtraukiant narius, už kuriuos pagal vieną ar kelis teritorinius sąrašus balsavo nustatytas kiekis teisėjų.
31. CCJE nepalaiko tų sistemų, kai atrankos procese dalyvauja ir politinės valdžios institucijos, pvz., parlamentas ar vykdomoji valdžia. Turėtų būti vengiama bet kokio teismų įsikišimo į šį procesą. Siūlymai skirti į Teismų tarybą vidaus ir išorės valdžios atstovą turi būti atmesti.

C. 2. Ne teisėjų narių atranka

32. Teismų tarybos narius, kurie nėra teisėjai, neturėtų skirti vykdomoji valdžia. Nors kiekviena valstybė turi siekti pusiausvyros tarp poreikių, tačiau CCJE labiau vertina sistemą, kurioje ne teisėjų narių skyrimas patikėtas ne politinei valdžiai. Jeigu bet kurioje valstybėje ne teisėjus narius renka parlamentas, tuomet jie neturėtų būti parlamento nariai, turėtų būti renkami kvalifikuotos daugumos reikalaujant svarios opozicijos paramos ir turėtų atstovauti kuo įvairesnei visuomenės daliai visoje Teismų taryboje.

C. 3. Pirmininko atranka

33. Būtina užtikrinti, kad Teismų tarybos pirmininko postą užimtų nepriklausomas asmuo, kuris nebūtų susijęs su politinėmis partijomis. Todėl parlamentinėse sistemose, kur prezidentas/valstybės vadovas turi tik formalias galias, neprieštaraujama dėl jo skyrimo Teismų tarybos pirmininku. Tačiau kitose sistemose pirmininką turėtų rinkti pati Teismų taryba ir juo turėtų būti teisėjas.

D. Narių skaičius ir jų įgaliojimų trukmė

34. CCJE nuomone, Teismų tarybos narių skaičius turėtų atspindėti teismų ir vykdytinių uždavinių apimtį. Nors pačios valstybės turi teisę nuspręsti, ar Teismų tarybos nariai dirbs visą dieną ar ne visą darbo dieną, tačiau CCJE pabrėžia, kad darbas visą dieną yra veiksmingesnis ir geriau apsaugo teismų nepriklausomumą. Vis dėlto būtina užtikrinti, kad Teismų tarybos nariai teisėjai neatitoltų nuo teisinio darbo, todėl, kai įmanoma, reikia išsaugoti sąlytį su teisėjo darbu. Turėtų būti apribotas Teismų tarybos nario kadencijų skaičius ir trukmė¹¹.
35. Siekdama užtikrinti Teismų tarybos veiklos tęstinumą, CCJE rekomenduoja Teismų tarybos narius keisti ne vienu metu.

E. Narių statusas

36. Teismų tarybos nariams (teisėjams ir ne teisėjams) turi būti garantuojamas jų nepriklausomumas ir nešališkumas. Teismų tarybos narių darbo užmokestis turėtų būti proporcingas jų užimamoms pareigoms ir darbo krūviui Teismų taryboje.

¹¹ Žr. nuomonės Nr. 4 (2003), susijusios su teisėjų mokymais, 21 punktą.

IV. TEISMŲ TARYBOS IŠTEKLIAI (SIEKIANT UŽTIKRINTI FINANSAVIMĄ, PERSONALĄ, TECHNINĘ EKSPERTIZĘ) IR TEISĖTI SPRENDIMAI

A. Biudžetas ir personalas

37. CCJE pabrėžia, kad labai svarbu užtikrinti tokį Teismų tarybos finansavimą, kuris leistų jai tinkamai vykdyti savo pareigas. Teismų taryba turėtų turėti išteklius, kurie leistų jai nepriklausomai ir savarankiškai funkcionuoti, taip pat suteiktų galią ir kompetenciją veiksmingai derėtis dėl biudžeto bei jį tvarkyti.
38. Teismų taryba privalo turėti savo patalpas, sekretoriatą, duomenų apdorojimo priemones ir laisvai organizuoti savo veiklą, neatsiskaitant jokiai politinei ar kitai valdžiai. Jai turi būti sudaryta galimybė laisvai organizuoti posėdžius, rengti posėdžių darbotvarkę bei tiesiogiai bendradarbiauti su teismais, vykdam pavestas funkcijas. Teismų taryba, atsižvelgiant į jos poreikius, turėtų turėti savo personalą, o kiekvienas Teismų tarybos narys, priklausomai nuo jam pavestų uždavinių, taip pat ir savo personalą.

B. Teismų tarybos sprendimai

39. Kai kuriuose Teismų tarybos sprendimuose, susijusiuose su teismų valdymu ir administravimu, taip pat sprendimuose dėl teisėjų skyrimo, perkėlimo, paaukštinimo, drausmės ir atleidimo iš pareigų (jei Teismų taryba turi tokius įgaliojimus), turėtų būti paaiškintos sprendimo priėmimo priežastys. Sprendimai turėtų būti privalomi ir turėtų būti sudarytos galimybės juos apskusti teismuose. Iš tikrųjų Teismų tarybos nepriklausomumas nereiškia, kad ji yra už teisės ribų ir atleista nuo teisminės priežiūros.

C. Techninė ekspertizė

40. Teismų taryba tam tikrais klausimais gali paprašyti kitų specialistų (profesionalų) ekspertizės. Aišku, šie ekspertai nėra Teismų tarybos nariai ir negali dalyvauti sprendimo priėmimo procese.

V. DAUGIAU GALIŲ SIEKIANT GARANTUOTI TEISMŲ NEPRIKLAUSOMUMĄ IR VEIKSMINGUMĄ

41. Siekdama geriau apsaugoti ir skatinti teismų nepriklausomumą ir veiksmingą teisingumo įgyvendinimą, Teismų taryba turėtų turėti daugiau galių sprendžiant tarpusavyje susijusių skirtingų sričių kompetencijos klausimus.
42. CCJE rekomenduoja, kad Teismų taryba pati arba bendradarbiaudama su kitomis institucijomis užtikrintų šių uždavinių nepriklausomą vykdymą:
- Teisėjų atranka ir skyrimas (žr. V. A skyrių);
 - Teisėjų paaukštinimas (žr. V. A skyrių);
 - Teisėjų vertinimas (žr. V. B skyrių);
 - Drausmės ir etikos klausimai (žr. V. C skyrių);
 - Teisėjų mokymai (žr. V. D skyrių);

- Atskiro biudžeto kontrolė ir valdymas (žr. V. E skyrių);
 - Teismų administravimas ir valdymas (žr. V. F skyrių);
 - Teisėjų reputacijos apsauga (žr. V. G skyrių);
 - Nuomonės pateikimas kitoms valstybės institucijoms (žr. V. H skyrių);
 - Bendradarbiavimas su kitomis valstybinės, Europos ir tarptautinėmis institucijomis (žr. V. I skyrių);
 - Atsakingumas visuomenei: skaidrumas, atsakomybė, atskaitingumas (žr. V. I skyrių).
43. Reikia suprasti ir atsižvelgti į faktą, kad gali kilti prieštaravimų tarp skirtingų Teismų tarybos vykdomų funkcijų, pavyzdžiui, teisėjų skyrimo į pareigas ir jų mokymo, teisėjų mokymo ir drausmės klausimų bei teisėjų mokymo ir teisėjų vertinimo. Vienas iš būdų išvengti šių prieštaravimų – paskirti užduotis skirtingiems Teismų tarybos padaliniais¹².
44. CCJE pabrėžia, kad įvairūs Teismų tarybos uždaviniai yra glaudžiai susiję su konstituciniu Teismų tarybos vaidmeniu, todėl jie turėtų būti apibrėžti Konstitucijoje, pagrindiniame įstatyme arba konstitucinės svarbos dokumente. Siekiant užtikrinti tinkamiausią Teismų tarybos pareigų vykdymą turėtų būti vengiama problemų, susijusių su galimu išorės ir vidaus spaudimu (pvz., įstatymų leidžiamosios/vykdomosios valdžios spaudimas), numatant užduočių tipus ir jų įgyvendinimo būdus.
45. Taip pat turėtų būti glaudus ryšys tarp Teismų tarybos sudėties ir jos kompetencijos. Teismų tarybos sudėtis turėtų priklausyti nuo jos vykdomų uždavinių. Tam tikros Teismų tarybos funkcijos gali reikalauti, pavyzdžiui, teisės specialisto, profesoriaus ar net visuomenės atstovo žinių.
46. Galima išskirti Teismų tarybas, vykdančias tradicines funkcijas (pvz., vadinamasis „Pietų Europos modelis“, kai Teismų taryba gali skirti teisėjus į pareigas ir atlikti jų vertinimą), ir Teismų tarybas, vykdančias naujas funkcijas (pvz., vadinamasis „Šiaurės Europos modelis“, kai Teismų taryba atsako už teismų administravimą ir biudžeto klausimus). CCJE skatina Teismų taryboms pavesti tiek tradicines, tiek naujas funkcijas.
47. Be to, Teismų tarybos kompetencija gali būti susijusi su panašių institucijų, pavyzdžiui, Prokurorų tarybos arba kai kuriose valstybėse įsteigtos administracinės bylas nagrinėjančios teisėjų tarybos, funkcijomis. Viena iš Teismų tarybos pareigų yra plėtoti santykius su šiomis institucijomis bei skatinti europinio ir tarptautinio masto bendradarbiavimą.

A. Teisėjų atranka, skyrimas ir paaukštinimas

48. Siekiant išsaugoti teismų nepriklausomumą svarbu užtikrinti, kad teisėjų skyrimas ir paaukštinimas būtų niekieno neįtakojamas procesas, kurį pageidautina vykdytų Teismų taryba¹³, o ne įstatymų leidžiamoji ar vykdomoji valdžia.

¹² Žr. CCJE nuomonę Nr. 4 (2003).

¹³ Žr. CCJE nuomonę Nr. 1 (2004).

49. Nors yra priimta, kad teisėją į pareigas gali skirti ir paaukštinti valstybės vadovas oficialiu aktu, tačiau, atsižvelgiant į teisėjų vaidmenį visuomenėje svarbą ir siekiant pabrėžti jų funkcijų pagrindinę prigimtį, valstybės vadovams turėtų būti privalomi Teismų tarybos pasiūlymai. Kadangi faktas, kad pasiūlymą teikia politinė valdžia, gali turėti neigiamos įtakos teisėjų nepriklausomumo principui, nepriklausomai nuo siūlomo kandidato asmeninių savybių vykdomoji valdžia negali kreiptis į Teismų tarybą konsultacijos/nuomonės dėl iš anksto parengto pasiūlymo.
50. Nors ši teisėjų skyrimo ir paaukštinimo sistema yra esminė, tačiau ji nėra pakankamai išvystyta. Kandidatų atrankos sąlygos turi būti visiškai skaidrios, kad teisėjai ir visuomenė galėtų įsitikinti, jog kandidatai atrankami išskirtinai dėl jų privalumų bei remiantis jų kvalifikacija, sugebėjimais, sąžiningumu, nepriklausomumu, nešališkumu ir dalykiškumu. Todėl, remiantis kai kurių valstybių patirtimi, svarbu, kad Teismų taryba užtikrintų teisėjų skyrimo į pareigas ir atrankos kriterijų prieinamumą visuomenei. Teismų taryba, vykdydama savo funkcijas, susijusias su teismų administravimu, ypač su teisėjų mokymu, taip pat turi užtikrinti, kad teisėjų skyrimo ir paaukštinimo procedūra, vykdoma remiantis privalumais, būtų žinoma visiems kandidatams.
51. Be to, kalbant apie aukštesnes pareigas, pavyzdžiui, teismo pirmininko (teismo vadovo), Teismų taryba turėtų teikti bendrąją informaciją, susijusią su pareigų specifiką ir kandidatams reikalingomis savybėmis, siekdama užtikrinti skyrimo skaidrumą ir atsakomybę. Šis pasirinkimas turėtų būti pagrįstas tik kandidato privalumais, o ne subjektyviomis priežastimis, tokiomis kaip asmeniniai, politiniai ar asociacijos/prekybos sąjungos interesai.

B. Profesinis teisėjų vertinimas

52. Profesinis teisėjų vertinimas susijęs su dviem aspektais: teismų sistemos kokybės vertinimu ir profesinių teisėjo gebėjimų vertinimu.
53. Teismų sistemos kokybės vertinimo klausimas buvo aptartas CCJE nuomonėje Nr. 6¹⁴. Šioje nuomonėje nurodyta, kad kiekvienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje Teismų tarybos turėtų atlikti esminį vaidmenį nustatant teismų veiklos kokybės kriterijus ir kokybės standartus bei kontroliuojant teismų pateiktą informaciją, susijusią su kokybe.
54. Teisingumo vykdymo kokybė gali būti įvertinta, vadovaujantis objektyvia informacija, pavyzdžiui: teisingumo prieinamumo sąlygos, kaip visuomenė priimama teismuose, paslaugų teikimo kokybė ir laikas, per kurį byla išnagrinėjama ir įvykdomas sprendimas. Tačiau tai susiję daugiau su priimto sprendimo verte ir kaip tuos sprendimus vertina visuomenė. Reikėtų atsižvelgti ir į labiau politinio pobūdžio informaciją, pavyzdžiui, kokia valstybės biudžeto dalis yra skiriama teismams bei kaip teismų nepriklausomumą vertina kitos vyriausybės institucijos. Visos šios aplinkybės patvirtina aktyvų Teismų tarybos dalyvavimą teisingumo kokybės vertinimo procese ir įgyvendinant metodus, užtikrinančius teisėjų darbo veiksmingumą.

¹⁴ CCJE nuomonėje Nr. 6 (2004) pabrėžta, kad šio klausimo nereikia painioti su teisėjo profesinių sugebėjimų pripažinimu, taip pat reikia atsižvelgti į specifinę teisinės veiklos prigimtį, siekiant nesulyginti jos su įprasta valstybės tarnyba.

55. Kartais teisėjų profesinis vertinimas priklauso nuo to, ar teisėjas buvo paskirtas į darbą jo karjeros pradžioje iš kandidatų, kurie neturi darbo patirties, ar teisėjas buvo paskirtas po daugelio profesinio darbo metų išrinkus jį iš turinčių patirties ir nusipelnusių kandidatų. Pirmuoju atveju kandidato profesinės savybės turi būti įvertintos, siekiant atskleisti jo gebėjimus, tačiau vertinimo nauda yra pastebima ir antruoju atveju, atsižvelgiant į teismų vaidmens prigimtį, nuolatinę teisinės praktikos tobulėjimą ir kompetenciją.
56. Svarbu paminėti, kad turėtų būti vertinama ne tik kompetencija teisės srityje ir bendrieji teisėjo profesiniai gebėjimai, bet ir asmeninės savybės, bendravimo įgūdžiai. Jeigu teisėjo pareigų vykdymas reikalauja daug techninių ir asmeninių savybių, pageidautina Europos lygmeniu susitarti dėl šių savybių apibrėžimo. Tokiu atveju pagrindinį vaidmenį nustatant bendruosius vertinimo kriterijus turėtų atlikti Teismų taryba. Tačiau Teismų taryba neturėtų pakeisti kitos teismų institucijos, kuriai patikėtas individualus teisėjų vertinimas.

C. Teisėjų etika ir drausmė

C.1. Etika

57. CCJE, nagrinėdama etikos ir drausmės klausimą, nuomonėje Nr. 3 (2002) pabrėžė svarbą aiškiai atskirti šiuos du klausimus.
58. Atskyrus drausmę ir profesinę etiką atsiranda poreikis pateikti teisėjams profesinės etikos principų rinkinį, kuris turėtų būti darbo priemonė teisėjų mokymams ir kasdieninėje veikloje. Už drausmę atsakingos institucijos skelbiami priimti sprendimai dėl drausmės klausimų pabrėžia teisėjams prieinamos informacijos svarbą. Tai leidžia teisėjams įsitraukti į diskusijas apie jų veiklą ir steigti „specialistų komisijas“ šioms diskusijoms. Tačiau to nepakanka, nes sprendimai drausmės byloje neapima visų profesinio elgesio etikos taisyklių ir nesukuria gero teisėjų elgesio vadovo.
59. Profesinės teisėjų etikos principų rinkinys turėtų apimti teisingos praktikos visumą su pavyzdžiais ir komentarais. Tačiau tai neturėtų būti kodeksas, kurio griežtumas ir neišsamumas yra kritikuotini. Ši teisingos praktikos vadovą turėtų rengti patys teisėjai, kadangi trečiosios šalys, ypač vyriausybės institucijos, negali nustatyti etikos principų teisėjams.
60. CCJE mano, kad atskyrus profesinę etiką ir drausmę profesinės teisėjų etikos principų rinkinio rengimas turėtų būti pavestas ne už teisėjų drausmę atsakingai institucijai. Keletas siūlymų, padėsiančių nustatyti, kokia institucija turėtų būti atsakinga už teisėjų etiką:
- (i) patikėti šią veiklą Teismų tarybai, jeigu Teismų taryba nevykdo drausmės funkcijų arba pačioje Teismų taryboje yra atskiras organas, atsakingas už drausmės klausimus, kuris Teismų taryboje yra kaip atskiras padalinys (žr. 64 punktą);
 - (ii) šalia Teismų tarybos įsteigti etikos komisiją, kurios vienintelė funkcija būtų parengti profesinės etikos taisykles. Šiuo atveju gali iškilti problemų dėl

komisijos narių atrankos kriterijų ir gali kilti konfliktų ar nesutarimų tarp šios komisijos ir Teismų tarybos.

Institucija, kuriai pavesta nagrinėti su etika susijusius klausimus, galėtų, kaip siūloma CCJE nuomonėje Nr. 3, konsultuoti teisėjus etikos klausimais, su kuriais jie susiduria savo karjeros metu.

61. Be to, CCJE mano, kad asmenų, nedirbančių teismų sistemoje, įtraukimas į etikos principų rengimo procesą yra galimas, siekiant panaikinti savanaudiškumo ir savo interesų gynimo principus, tačiau būtina užtikrinti, kad iš teisėjų nebūtų atimta teisė patiems nustatyti jų profesinės etikos principus.

C.2. Drausmė

62. Teisėjų atsakomybės klausimas buvo nagrinėtas CCJE nuomonėje Nr. 3 (2002). Kai kurių valstybių pastarojo meto patirtis parodė, kad būtina apsaugoti teisėjus nuo tendencijos plėsti jų atsakomybės ribas teisingumo srityje. Teismų tarybos pareiga yra parodyti, kad teisėjas negali vykdyti tokių pat funkcijų, kaip kitos profesijos atstovai: jis vykdo viešąją funkciją ir negali atsisakyti nagrinėti bylų. Be to, jeigu teisėjui dėl jo priimtų sprendimų taikomos teisinės ir drausminės sankcijos, tuomet nei teisėjų nepriklausomumas, nei demokratinės valdžios pusiausvyra nėra išsaugomi. Todėl Teismų taryba neabejotinai turėtų pasmerkti politinius siekius, ribojančius teisėjų laisvę priimti sprendimus. Tai nesumažina teisėjų pareigos gerbti įstatymus.

63. Teisėjui, vengiančiam nagrinėti bylas arba akivaizdžiai nekompetentingam, turėtų būti taikomos drausminės sankcijos. Net ir CCJE nuomonėje Nr. 3 (2002) paminėtais atvejais yra svarbu, kad teisėjas galėtų pasinaudoti drausminio proceso apsauga, užtikrinančia teismų nepriklausomumo principą ir garantuojančia, kad drausmės bylą nagrinės nuo politinės įtakos nepriklausoma valdžios institucija, atsižvelgdama į aiškiai numatytus drausminius nusižengimus. Valstybės vadovas, teisingumo ministras arba kitas politinės valdžios atstovas negali dalyvauti institucijos, nagrinėjančios drausmės bylas, veikloje.

64. Teismų tarybai patikėta nagrinėti etikos klausimus, ji gali nagrinėti ir asmenų skundus. Siekiant išvengti interesų konflikto, kai drausmės bylos pirmąją instanciją nenagrinėja drausmės teismas, pageidautina, kad bylą nagrinėtų drausmės komisija, sudaryta iš teisėjų¹⁵, kuriuos renka jų kolegos ir kurie nėra Teismų tarybos nariai. Drausmės komisijos sprendimai galėtų būti apskūsti aukštesniam teismui.

D. Teisėjų mokymai¹⁶

65. Pareiga organizuoti ir kontroliuoti teisėjų mokymus kiekvienoje valstybėje turėtų būti patikėta ne teisingumo ministerijai ar kitai įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžiai atskaitingai institucijai, bet patiems teismams arba pageidautina Teismų tarybai. Profesinės teisėjų asociacijos taip pat galėtų atlikti naudingą vaidmenį. Be to, mokymo programų samprata ir jų įgyvendinimas turėtų būti patikėti specialiai ir

¹⁵ Žr. CCJE nuomonės Nr. 3 (2002) 71 punktą.

¹⁶ Mokymų svarba, siekiant išsaugoti ir tobulinti teisėjų kompetenciją, aprašyta įvairiuose Jungtinių Tautų ir Europos Tarybos dokumentuose. Žr. CCJE nuomonę Nr. 4 (2003) ir Lisabonos tinklo ataskaitą dėl teismų sistemos mokymo institucijų indėlio įgyvendinant 2006 metų lapkričio 11 dienos CCJE nuomonę Nr. 4 (2003).

nepriklausomai instancijai, kuri būtų pavaldi teismams arba pageidautina Teismų tarybai (pvz., mokymų akademija), turėtų savo atskirą biudžetą ir dirbtų konsultuodamasi su teisėjais. Įsteigus mokymų akademiją reikėtų tiksliai atskirti jos ir Teismų tarybos funkcijas.

66. CCJE nuomone, jeigu Teismų tarybos kompetencijai priskirti teisėjų mokymai, teisėjų skyrimas ar paaugštinimas, turėtų būti aiškiai atskirti jos padaliniai, atsakingi už šias funkcijas, ir reikėtų vengti ryšių su teisingumo ministerija (skiria mokymus vykdančius darbuotojus, biudžetą ir t. t.) arba švietimo ministerija (akreditacija, diplomų pripažinimas ir t. t.).
67. Siekiant užtikrinti veiksmingus ir aukštos kokybės mokymus bei garantuoti, kad teisėjai bus atrenkami remiantis objektyviais ir pasvertais kriterijais, siekiant užtikrinti pasiekimais pagrįstą sistemą ir tinkamus mokymus, Teismų taryba turėtų bendradarbiauti su mokymus vykdančia institucija įvadinųjų ir profesinių mokymų metu.

D. 1. Įvadiniai mokymai

68. Tam, kad kandidatų į teisėjus mokymai būtų kokybiški, CCJE rekomenduoja Teismų tarybai tiesiogiai dalyvauti arba kitais būdais bendradarbiauti su mokymų institucijomis kuriant ir tobulinant įvadinųjų mokymų programas. Siekiant, kad visuomenei tarnautų tinkamai taikantys įstatymus, kritiškai ir savarankiškai mąstantys, jautrūs socialinei padėčiai ir nešališki teisėjai, mokymų metu kandidatai turėtų įgyti ir patobulinti ne tik savo nacionalinės ir tarptautinės materialinės ir procesinės teisės žinias bei patirtį, bet ir įgyti papildomų sugebėjimų, pavyzdžiui, užsienio kalbos ir etikos, alternatyvių ginčų sprendimo būdų paieškos.
69. Be to, Teismų tarybai siūloma patikėti išorinį įvadinųjų mokymų vertinimą: stebėdama teisėjų profesinį tobulėjimą ir sėkmę kasdiniame darbe ankstyvaisiais jų veiklos metais po teisėjų paskyrimo į tarnybą, Teismų taryba įvertintų įvadinųjų mokymų veiksmingumą ir galėtų pateikti siūlymus dėl jų tobulinimo.

D. 2. Tęstiniai mokymai

70. Teismų taryba turėtų skatinti teisėjų dalyvavimą visoje su mokymais susijusioje veikloje, kaip esminėje jų profesinės veiklos dalyje. Teisėjų pareiga bei teisė yra rūpintis savo pačių profesiniu tobulėjimu, dalyvaujant tęstiniuose mokymuose, kurie turėtų būti suvokiami kaip visą gyvenimą trunkantis mokymosi procesas. Teisėjai vykdydami savo pareigas turi ypač domėtis nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų ir praktikos pokyčiais¹⁷, žinoti socialines tendencijas ir būti susipažinę su ginčų sprendimo metodais. CCJE rekomenduoja atsižvelgti į teisėjų dalyvavimą mokymuose nagrinėjant klausimą dėl teisėjo paaugštinimo.
71. Teisėjų ir teismų darbo veiklos ataskaitose ir statistikoje, kurias kasmet rengia Teismų taryba, turėtų būti nurodytos ir aktualios mokymų temos, kurios turėtų būti

¹⁷ Žr. CCJE nuomonę Nr. 9 (2006).

įtrauktos į mokymus, pvz., bylų ir laiko valdymas, biudžetas, darbo technikos tobulinimas, viešųjų santykių įgūdžiai, derybų menas ir teisiniai tyrimai¹⁸.

72. Reikėtų nuolat konsultuotis su Teismų taryba dėl temų, kurios būtų įtraukiamos į kasmetines mokymų programas. Teismų taryba turėtų kontroliuoti, kaip vykdoma mokymų programa, ir vertinti jos poveikį teismų veiklos kokybei.

E. Teismų sistemos biudžetas

73. Nors teismų finansavimas yra valstybės biudžeto dalis, tačiau teismų finansavimo klausimas neturėtų priklausyti nuo politinių svyravimų. Sprendimai dėl lėšų paskirstymo teismams turi būti priimami griežtai atsižvelgiant į teisėjų nepriklausomumą. Parlamentas, tvirtindamas teismų sistemos biudžetą, turėtų atsižvelgti ir į pačių teismų nuomonę¹⁹. Jeigu Teismų taryba nevykdo teismų administravimo ir valdymo funkcijų, tuomet ji turi bent jau turėti įgaliojimus pateikti nuomonę dėl minimalaus teismų biudžeto, reikalingo teismų darbui, ir nurodyti poreikius, pagrindžiančius reikalingą lėšų sumą.
74. CCJE mano, kad teismai gali išlikti nepriklausomi tik turėdami savo atskirą biudžetą ir valdomi nuo įstatymų vykdomosios ir leidžiamosios valdžios nepriklausomos institucijos – Teismų tarybos ar kitos nepriklausomos institucijos.
75. Nors kai kurios valstybės mano, kad Teisingumo ministerija geriau veda derybas su kitais valdžios organais, ypač Finansų ministerija, dėl teismų biudžeto, tačiau CCJE mano, kad sistemas, kuriose Teismų tarybai nėra suteikta kompetencija dėl finansinių klausimų, reikėtų rimtai apvarstyti. Reikia pabrėžti, kad papildomos finansinės Teismų tarybos galios reiškia ne tik jos atskaitomybę įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžiai, bet ir teismams bei visuomenei.

F. Teismų administravimas ir valdymas

76. Biudžeto paskirstymo skirtingiems teismams sąlygų ir institucijos, kuri tikrintų ir teiktų ataskaitas dėl teismų veiklos veiksmingumo, patvirtinimas yra labai svarbūs. CCJE manymu, Teismų taryba šiais klausimais turėtų turėti kompetenciją.
77. Teismų taryba neturėtų spręsti atskirų teisėjų veiklos klausimų.
78. CCJE nuomone, Teismų taryba gali daryti teigiamą poveikį gerinant teismų kokybę. Be strategijos šiuo klausimu plėtojimo teismams turi būti suteiktas pakankamas finansavimas, kad jie galėtų vykdyti savo funkcijas. Kai kuriose valstybėse yra nustatyta teismų veiklos kokybės vertinimo sistema. Vystant kokybės vertinimo politiką svarbu tai, kad Teismų taryba iš teismų gali gauti atitinkamą medžiagą ir statistiką.
79. Teismų taryba turėtų kontroliuoti tikrinimo tarnybos (audito) veiklą, kad patikrinimai nepažeistų teismų nepriklausomumo principo. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai auditą atlieka įstatymų vykdomoji valdžia.

¹⁸ Ypač atitinkamų ginčų nagrinėjimo procedūros trukmė, dažniausi žmogaus teisių pažeidimai, neišnagrinėtos bylos, teisės pažeidimai, dėl kurių dažniausiai naikinami ir keičiami teismo sprendimai, precedentinės teisės, drausminių procedūrų ir jų pasekmių suderinamumo poreikis.

¹⁹ Žr. CCJE nuomonę Nr. 2 (2001).

G. Teismų reputacijos apsauga

80. CCJE nuomonėje Nr. 7 (2005) rekomenduojama kurti Europos teismų ir valstybių remiamas programas, kurių tikslas būtų ne tik pateikti bendrąją informaciją visuomenei apie teismų sistemas, bet ir padėti formuoti teisingą teisėjų vaidmens visuomenėje sampratą. CCJE manymu, patys teismai gali būti pripažinti institucijomis, kurios gali organizuoti programas, siekiančias pagerinti visuomenės supratimą ir pasitikėjimą teisingumo sistema. Tačiau įvairių teritorinių programų koordinavimas ir valstybinių veiklos programų („outreach programmes“) vystymas turėtų būti pavesti Teismų tarybai, kuri, padedama profesionalų, galėtų pateikti išsamesnę informaciją.
81. CCJE nuomonė Nr. 7 (2005) pažymi nepriklausomos institucijos vaidmenį sprendžiant problemas, iškilusias dėl žiniasklaidos pateiktos informacijos apie teismo bylas, arba sunkumus, su kuriais susiduria žurnalistai vykdydami savo darbą. Ši institucija galėtų veikti pačioje Teismų taryboje arba viename iš jos komitetų, prireikus dalyvaujant ir žiniasklaidos profesionalams.
82. Anksčiau minėtoje nuomonėje CCJE, nagrinėdama atvejus, kai žiniasklaida arba politinės ar visuomenės atstovai meta iššūkį arba ima kritikuoti teisėją arba teismą, nurodo, kad teisėjas arba teismas turėtų susilaikyti nuo atsakomųjų veiksmų naudojant tas pačias priemones. Tačiau Teismų taryba arba teismai tam tikrais atvejais turėtų turėti galimybę ir būti pasirengę skubiai ir veiksmingai atsakyti į tokius iššūkius ir kritiką.
83. Teismų taryba turėtų turėti galią ne tik viešai skleisti savo požiūrį, bet ir viešai imtis visų būtinų veiksmų prieš visuomenę, politinę valdžią ir prireikus teismus, kad apgintų teismus ir/ar jų narius.
84. Teismų taryba taip pat galėtų būti tinkama institucija, turinti didesnes galias teisingumo įvaizdžio skatinimo ir apsaugos srityje, kadangi šios funkcijos vykdymas nepriklausomoje ir veiksmingai veikiančioje teismų sistemoje reikalauja nepaprastos pusiausvyros tarp asmenų, visuomenės, politinių veikėjų bei žiniasklaidos laisvės ir visuomenės interesų.
85. Teismų taryba galėtų nagrinėti asmenų skundus (žr. 64 punktą).
86. CCJE rekomenduoja, kad Teismų taryba šią funkciją vykdytų pasinaudodama būtina profesionalia pagalba, kad jos personalą sudarytų ne tik teisininkai, bet ir žurnalistai, socialinių mokslų, statistikos ir kiti specialistai.

H. Galimybė pateikti nuomones kitoms valstybės institucijoms

87. Teismų taryba turėtų pateikti savo nuomonę dėl visų dokumentų, susijusių su teisėju statusu, teisingumo vykdymu, procesine teise, ir visų teisės aktų projektų, galinčių turėti įtakos teismų veiklai, pavyzdžiui, teismų nepriklausomumui, arba galinčių sumenkinti piliečių (įskaitant ir pačių teisėjų) garantijas į teisingumo įgyvendinimą, prieš pateikiant juos svarstyti parlamentui. Ši konsultacinė funkcija turi būti pripažinta visose valstybėse ir Europos tarybos patvirtinta kaip rekomendacija.

I. Bendradarbiavimas su kitomis valstybinės, Europos ir tarptautinėmis institucijomis

88. CCJE pastebi, kad kai kuriose valstybėse Teismų tarybos pareigas vykdo kelios institucijos. Atsiradusią įvairovę valstybėse dar labiau apsunkina tas faktas, kad kai kuriose srityse (pvz., mokymuose) kompetentinga gali būti tik viena institucija, o kitose srityse kompetencija gali pasiskirstyti tarp kelių institucijų. Šiuo atveju CCJE neturi nuomonės dėl optimalios atskirų institucijų bendradarbiavimo sistemos. Atsižvelgdama į valstybių teisinės tradicijas, formavimosi tendencijas, CCJE vis dėlto rekomenduoja sukurti bendradarbiavimo sistemą, kuriai vadovautų Teismų taryba, kad padalinus Teismų tarybos užduotis kelioms institucijoms būtų užtikrintas sklandus šių užduočių įgyvendinimas. Tikėtina, kad šis procesas bus palankus institucijų plėtrai dėl progresyvaus institucijų suvienijimo (pvz., mokymų srityje). Tai taip pat taikoma ir teismų tarybų, atsakingų už administracinius teismus, bendradarbiavimui. Bendradarbiavimas su prokurorų tarybomis, jeigu tokios institucijos egzistuoja, taip pat būtų naudingas.
89. CCJE taip pat pabrėžia Teismų tarybos bendradarbiavimo Europos ir tarptautiniu mastu svarbą visose srityse, už kurias atsakinga Teismų taryba nacionaliniu lygiu.
90. CCJE pripažįsta, kad Europos teismų tarybų tinklo (kuris užtikrina bendrą Teismų tarybų bendradarbiavimą) darbas ir Lisabonos tinklo bei Europos teisėjų mokymo tinklo (kurių kompetencijai priklauso teisėjų mokymai) veikla nusipelnė pripažinimo ir paramos. Šie tinklai yra produktyvūs CCJE partneriai.

VI. TEISMŲ TARYBOS VEIKLA UŽTIKRINANT TEISMŲ ATSKAITOMYBĘ IR SKAIDRUMĄ

91. Suteikus Teismų tarybai galių aktyviai dalyvauti teismų administravimo procese, privalu garantuoti Teismų tarybos vykdomos veiklos skaidrumą. Skaidrumas yra esminis piliečių pasitikėjimo teismų sistema faktorius ir garantas, apsaugantis nuo politinės įtakos pavojaus ar teismų savanaudiškumo, savo interesų gynimo ir įdarbinimo per pažintis.
92. Visi Teismų tarybos sprendimai dėl teisėjų skyrimo į pareigas, paaukštinimo, vertinimo, drausmės ir kiti su teisėjų karjera susiję sprendimai privalo būti motyvuoti (žr. 39 punktą).
93. Kaip minėta anksčiau, skaidrumas skiriant teisėjus į pareigas ir suteikiant paaukštinimą bus garantuotas skelbiant skyrimo į pareigas kriterijus ir platinant pareigybių aprašymus. Bet kuriai susidomėjusiai šaliai turėtų būti suteikta galimybė sužinoti galutinį pasirinkimą ir patikrinti, ar Teismų taryba, skirdama ir paaukštinama teisėją, vadovavosi objektyviais kriterijais.
94. Kai Teismų tarybai suteikta galia dėl biudžeto klausimų, logiška, kad ji turi atsiskaityti parlamentinei asamblėjai, kuri tvirtina biudžetą, dėl biudžeto išteklių panaudojimo. Audito įstaiga, atsakinga už valstybės lėšų panaudojimo priežiūrą, jeigu tokia egzistuoja, turėtų kontroliuoti teismų sistemai skirtą biudžeto dalį.

95. Teismų taryba, turinti galių dėl drausminės atsakomybės, turi išsamiai informuoti teisėjus, kuriems taikoma drausminė atsakomybė, apie sprendimo pagrindą, kad jie galėtų įvertinti savo galimybės apskusti sprendimą (žr. 39 punktą). Be to, Teismų taryba galėtų apsvarstyti priimtų sprendimų, kurie yra oficialūs ir galutiniai, paskelbimo klausimą, siekiant ne tik teismų sistemą, bet ir plačiąją visuomenę informuoti apie teismo procesą ir parodyti, kad teismai nesistengia slėpti savo narių smerktinų veiksmų.

96. Teismų taryba turėtų periodiškai skelbti savo veiklos ataskaitą, kurios tikslas yra informuoti, ką nuveikė Teismų taryba ir su kokiais sunkumais susidūrė, bei pasiūlyti priemones teismų sistemos veiklos gerinimui visuomenės interesų atžvilgiu. Ši ataskaita gali būti viešinama spaudos konferencijose dalyvaujant žurnalistams, susitikimuose su teisėjais ir teismų atstovais, siekiant pagerinti informacijos skleidimą ir teismų bendravimą.

REKOMENDACIJŲ IR IŠVADŲ SANTRAUKA

CCJE nuomonėje Nr. 10 (2007) dėl Teismų tarybos tarnavimo visuomenei rekomenduojama:

A. Bendros nuostatos:

- a) svarbu įsteigti specialią instituciją – Teismų tarybą – kaip svarbų valstybės elementą, besivadovaujantį teisės normomis ir gerbiantį valdžių padalijimo principą, kuriam būtų patikėta teisėjų nepriklausomumo apsauga;
- b) Teismų taryba saugo ir teismų sistemos, ir individualių teisėjų nepriklausomumą bei tuo pat metu užtikrina teisingumo vykdymo veiksmingumą ir kokybę, kaip nurodyta Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje, siekdama sustiprinti visuomenės pasitikėjimą teismų sistema;
- c) Teismų taryba turėtų būti apsaugota nuo rizikos, kad jos nepriklausomumą gali varžyti įstatymų leidžiamoji arba vykdomoji vadžia, tai įtvirtinant Konstitucijoje arba kitame atitinkamame akte.

B. Dėl Teismų tarybos sudėties:

- a) siekiant išvengti savanaudiškumo, savo interesų gynimo ir įsidarbinimo per pažintis bei perteikti skirtingus visuomenės požiūrius Teismų tarybos sudėtis turėtų būti mišri. Jos daugumą turėtų sudaryti teisėjai, net jeigu tam tikrus klausimus nagrinėtų tik iš teisėjų sudaryta tarybos dalis. Teismų tarybą gali sudaryti ir vien tik teisėjai;
- b) būsimi Teismų tarybos nariai, teisėjai ar ne teisėjai, turi būti skiriami atsižvelgiant į jų kompetenciją, patirtį, teisinio gyvenimo supratimą ir nepriklausomumą. Jie negali būti aktyvūs politikai arba vykdomosios ar įstatymų leidžiamosios valdžios atstovai;
- c) Teismų tarybos narius teisėjus turi rinkti jų kolegos be jokio politinės valdžios ar teisminės valdžios įsikišimo tokiais metodais, kurie garantuotų plačiausią teismų sistemos atstovavimą; jeigu tiesioginiai rinkimai yra taikomi teisėjų narių atrankai, Teismų taryba, siekdama sumažinti bet kokią riziką dėl visuomenės pasitikėjimo teismų sistema sumažėjimo, turėtų patvirtinti taisykles;
- d) ne teisėjų narių, turinčių ar neturinčių teisinės patirties, skyrimas turėtų būti patikėtas ne politinei valdžiai; tačiau jeigu ne teisėjus narius renka parlamentas,

tuomet jie neturėtų būti parlamento nariai ir turėtų būti renkami kompetentingos daugumos reikalaujant svaraus opozicijos palaikymo ir turėtų Teismų taryboje atstovauti įvairiems visuomenės sluoksniams.

C. Dėl Teismų tarybos veiklos:

- a) Teismų tarybos nariai gali dirbti visą darbo dieną, tačiau siekiant išsaugoti sąlytį su teisėjo darbu turėtų būti apribotas nario darbo Teismų taryboje kadencijų skaičius ir trukmė; nariams (teisėjams ir ne teisėjams) turi būti suteiktos garantijos dėl jų nepriklausomumo ir nešališkumo;
- b) Teismų taryba turi valdyti savo biudžetą ir būti finansuojama, sudarant sąlygas optimaliam ir nepriklausomam jos funkcionavimui;
- c) kai kurie Teismų tarybos sprendimai turi būti motyvuoti ir privalomi, taip pat turi būti galimybė juos apskųsti;
- d) Teismų taryba, kaip pagrindinis visuomenės pasitikėjimo teismų sistema faktorius, turi vykdyti savo funkcijas skaidriai ir atsiskaityti už savo veiklą, periodiškai skelbiant veiklos ataskaitas, kuriose būtų numatytos ir teismų veiklos gerinimo priemonės.

D. Dėl Teismų tarybos galių:

- a) Teismų taryba turėtų turėti daug funkcijų, susijusių su teismų sistemos nepriklausomumo apsauga ir veiksmingo teisingumo vykdymo skatinimu; ji taip pat turi užtikrinti, kad Teismų taryboje nekiltų interesų konfliktų vykdant įvairias funkcijas;
- b) pageidautina, kad Teismų taryba būtų atsakinga už teisėjų atranką, skyrimą ir paaukštinimą; tai turi būti vykdoma visiškai nepriklausomai nuo įstatymų leidžiamosios ar vykdomosios valdžios, skaidriai, vadovaujantis teisėjų atrankos kriterijais;
- c) Teismų taryba turėtų aktyviai dalyvauti teisingumo kokybės vertinimo procese taikant metodus, užtikrinančius teisėjų darbo veiksmingumą, tačiau Teismų taryba neturėtų pakeisti kitos institucijos, kuriai patikėtas individualus teisėjų vertinimas;
- d) Teismų tarybai gali būti patikėta spręsti etikos klausimus, ji gali nagrinėti asmenų skundus;
- e) pareiga organizuoti ir kontroliuoti teisėjų mokymus gali būti patikėti Teismų tarybai, tačiau mokymo programos ir jų įgyvendinimas turėtų būti patikėti mokymo centrui, su kuriuo Teismų taryba turėtų bendradarbiauti, norint užtikrinti įvadinių ir profesinių mokymų kokybę;
- f) Teismų taryba gali turėti daugiau galių dėl finansinių klausimų (derantis dėl teismams skirto biudžeto ir jį valdant) bei dėl teismų administravimo ir valdymo gerinant teisingumo kokybę įvairiuose teismuose;
- g) Teismų taryba taip pat gali būti tinkama institucija gerinant ir saugant teismų įvaizdį;
- h) visi teisės aktų projektai, galintys turėti įtakos teismų sistemai, pavyzdžiui, teismų nepriklausomumui, arba galintys sumažinti piliečių garantijas į teisingumo įgyvendinimą, turėtų būti pateikiami Teismų tarybai prieš pateikiant juos svarstyti parlamentui;
- i) turėtų būti skatinamas bendradarbiavimas su Teismų tarybomis Europos ir tarptautiniu mastu.